

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Центр правового забезпечення розвитку науки і технологій

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням вченої ради

Науково-дослідного інституту

інтелектуальної власності НАПрН України
від 30 вересня 2025, протокол № 9

Голова вченої ради

Наталія МИРОНЕНКО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ
КОМЕРЦІЙНИХ ПОЗНАЧЕНЬ**

рівень вищої освіти третій (освітньо-науковий) рівень

галузь знань 08 «Право»
(шифр і назва)

спеціальність 081 «Право»
(шифр і назва)

вид дисципліни за вибором
(обов'язкова / за вибором)

розробник: провідний науковий співробітник відділу дослідження прав інтелектуальної власності та прав людини у сфері охорони здоров'я, к.ю.н., доц.

Чомахашвілі Олена Шотаєвна

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

ВСТУП

На сьогоднішній день основними міжнародними договорами, які встановлюють норми з охорони географічних зазначень, є Паризька конвенція про охорону промислової власності від 20.03.1883 р. (із змінами), Мадридська угода стосовно припинення неправдивих або таких, що вводять в оману, зазначень джерела товарів (ця Угода набула чинності у 1891 році), Лісабонська угода про захист зазначень місць походження виробів та їх міжнародної реєстрації від 31.10.1958 року (із змінами) та Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності від 15.04.1994. Крім того, чинною є Угода про заходи щодо попередження та припинення використання неправдивих товарних знаків та географічних зазначень, яка ратифікована Україною 21.09.2000 р.

Вплив на еволюцію міжнародного та національного законодавства у сфері правової охорони прав на географічні зазначення мали як умови історичного та економічного розвитку певної країни, так і наявність певних товарів з відповідними характеристиками, що залежали від їх географічного походження. Загалом охорона географічних зазначень на національному рівні зарубіжних країн характеризується різноманітністю правових концепцій. Крім того, кожна окрема концепція правової охорони даних об'єктів інтелектуальної власності розвивалась відповідно до національної правової традиції. Найбільш вираженою є так звана декретна система надання правової охорони. В рамках такої системи охорона виникає на основі декретів, які видаються відповідними компетентними органами. Інша система надання правової охорони — реєстраційна система, яка не має давньої історії, але є досить розповсюдженою, і в багатьох аспектах схожа на систему надання правової охорони товарним знакам.

Особи, які мають право користуватися географічними зазначеннями не мають виключних прав, що обумовлено специфікою цього об'єкта права інтелектуальної власності. Реєстрація та права на використання засвідчуються свідоцтвом. При цьому реєстрація самого географічного зазначення діє безстроково за умови збереження характерних для даного географічного місця умов і можливостей виготовлення товару, внесеного до відповідного реєстру. А свідоцтво на право використання географічного зазначення діє протягом 10 років від дати подання заявки та може продовжуватися на цей самий строк в установленому порядку, за умови дії реєстрації самого географічного зазначення.

Брендінг — це цілеспрямована діяльність задля формування бренда, тобто унікального зразка на зразок торговельної марки у масовій свідомості, що дозволяє не тільки чітко вирізнити її з поміж інших.

Можна сформулювати деякі вимоги до бренду країни. Він повинен бути оригінальним і викликати асоціацію з країною. Легко змінюватися в залежності з міжнародною ситуацією, тобто мати флюїдність (здатність переформатовуватись відповідно до певної концепції). Використовувати усталені цінності та культурні особливості країни. Мати слоган і логотип, який може містити елементи державної символіки. Знаходити підтримку у громадян своєї держави.

В ході вивчення дисципліни Проблеми правової охорони комерційних позначень студенти мають орієнтуватися на високому науковому рівні у питаннях правової охорони всіх комерційних найменувань.

Анотація навчальної дисципліни

Майнові права на комерційне найменування згідно ст. 490 ЦКУ, надають право на використання; право перешкоджати іншим особам неправомірно використовувати комерційне найменування, в тому числі забороняти таке використання. Право інтелектуальної власності на комерційне найменування є чинним з моменту першого використання цього найменування та охороняється без обов'язкового подання заявки на нього чи його реєстрації і незалежно від того, є чи не є комерційне найменування частиною торговельної марки.

Суб'єктом права інтелектуальної власності на комерційне (фірмове) найменування може бути лише підприємницьке товариство або фізична особа – підприємець. Відтак лише ці суб'єкти можуть звертатися за захистом прав на комерційне найменування.

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, рівень вищої освіти	
Галузь знань	08 «Право»
Спеціальність	081 «Право»
Рівень вищої освіти	третій (освітньо-науковий) рівень
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	вибіркова
Загальна кількість годин	30
Кількість кредитів ECTS	1
Кількість модулів	1
Кількість змістових частин	1
Форма контролю	залік
Показники навчальної дисципліни для заочної форми навчання	
Рік підготовки	2
Семестр	4
Лекційні заняття	4
Практичні, семінарські заняття	2
Самостійна робота	24
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	—

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни є розгляд основних питань правової охорони комерційних позначень, тобто основних проблем щодо набуття, здійснення та захисту торговельних марок, комерційних найменувань, географічних зазначень тощо.

2.2. Завдання навчальної дисципліни:

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен

1. Знати: правові та організаційні засади набуття, здійснення та захисту комерційних позначень.

2. Вміти: обґрунтувати наукову позицію щодо проблемних та колізійних правових питань охорони прав на комерційні позначення.

2.3. Перелік компетентностей з дисципліни

№	Програмна компетентність	Відповідність дисципліни компетентності
	ЗК – загальні компетентності	
ЗК01	<i>Здатність генерувати нові ідеї (креативність)</i>	+
ЗК02	<i>Здатність розробляти наукові проєкти та управляти ними</i>	+
ЗК03	<i>Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору</i>	+
ЗК04	<i>Здатність усно і письмово презентувати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами, глибоко розуміти іноземні наукові та професійні тексти за напрямом досліджень.</i>	+
	СК – спеціальні (фахові) компетентності	
СК01	<i>Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у галузі права та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з права та суміжних галузей</i>	+
СК02	<i>Здатність застосовувати методи правового і</i>	+

	<i>міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій</i>	
СК03	<i>Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті та проєктах правничої освіти у системі освіти дорослих</i>	+
СК04	<i>Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері права та забезпечувати якість виконуваних досліджень; дотримання права інтелектуальної власності та стандартів академічної доброчесності</i>	+
СК05	<i>Здатність моделювати оптимальні варіанти вирішення складних правових проблем, прогнозувати можливі наслідки їх реалізації</i>	
СК06	<i>Здатність здійснювати експертну діяльність у сфері права</i>	+
СК07	<i>Здатність виявляти нові інституційні етичні виклики та етичні виклики в житті суспільства і пропонувати для них правові механізми розв'язання</i>	+

2.4. Результати навчання за дисципліною відповідно до дескрипторів НРК:

Результат навчання (Знання (Зн1); Уміння/навички (Ум1, Ум2, Ум3); Комунікація (К1, К2); Відповідальність та автономія (АВ1, АВ2))		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
Зн1	Концептуальні та методологічні знання в галузі чи на межі галузей знань або професійної діяльності. Знати: науково-теоретичні та законодавчі положення щодо охорони комерційних найменувань.	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач	20%
Ум1	Вміти: кваліфікувати види прав та порушень прав щодо комерційних найменувань; визначати суб'єктів прав на комерційні найменування; встановлювати можливість позбавлення прав	Лекція, семінарське заняття, самостійна робота	Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач	10%
Ум2	Вміти складати план наукового дослідження у сфері правових концепцій, доктрин тлумачення	Лекція, семінарське заняття, самостійна	Експрес опитування, тестування, доповіді, розв'язання	10 %

	сутності прав на комерційні найменування; аналізувати особливості системи міжнародно-правової охорони на комерційні найменування.	<i>робота, експрес опитування, підсумкова контрольна робота</i>	<i>задач, наукова робота</i>	
УмЗ	Здійснювати критичний аналіз, оцінку і синтез нових та комплексних ідей щодо способів набуття, здійснення та захисту прав на комерційні найменування.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, експрес опитування, підсумкова контрольна робота</i>	<i>Експрес опитування, тестування, доповіді, розв'язання задач, наукова робота</i>	10 %
K1	Формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати та брати участь в аргументованій професійній дискусії при аналізі права на комерційні найменування в різних правових системах	<i>Семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, тестування, доповіді, наукова робота, розв'язання задач</i>	20%
K2	Застосовувати академічну українську та іноземну мови у підготовці з питань міжнародно-правової охорони прав на комерційні найменування.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, експрес опитування, підсумкова контрольна робота</i>	<i>Експрес опитування, тестування, доповіді, розв'язання задач, наукова робота</i>	10%
AB1	Аналізувати інформацію з першоджерел, оцінювати її з позицій наступності та новизни, використовувати сучасні інформаційні технології і бази даних при визначенні специфіки зміни обставин охорони комерційних найменувань	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота, експрес опитування, підсумкова контрольна робота</i>	<i>Експрес опитування, тестування, доповіді, розв'язання задач, наукова робота</i>	10%
AB2	Визначати та досліджувати проблеми правового регулювання комерційних найменувань на формування сучасної доктрини інтелектуальної власності; здійснювати пошук шляхів удосконалення системи охорони інтелектуальної власності.	<i>Лекція, семінарське заняття, самостійна робота</i>	<i>Експрес опитування, тестування, доповіді, розв'язання задач, наукова робота</i>	10%

2.5. Відповідність результатів навчання компетентностям дисципліни

Результати навчання	Компетентності										
	Загальні компетентності				Спеціальні компетентності						
	ЗК01 (Зн1; Ум1; К1, АВ1, АВ2)	ЗК02 (Зн1; К1, К2)	ЗК03 (Ум1; АВ1)	ЗК04 (Ум2; К1, К2; АВ1)	СК01 (Зн1; Ум1; К1, АВ1, АВ2)	СК02 (Ум2, Ум3; К2)	СК03 (Зн1; К1, К2; АВ2)	СК04 (Ум2, Ум3; АВ1)	СК05 (Зн1; Ум1; АВ1)	СК06 (Зн1; Ум1; К2, АВ1)	СК07 (Зн1; Ум1; АВ1)
РН01 Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері права і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень, отримання нових знань та здійснення інновацій			+	+	+		+	+			+
РН02 Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми права державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях		+			+	+					+

PH03 Застосовувати у фаховій діяльності знання та розуміння системи права, історії світової та української правової думки, сучасної правової доктрини, а також основних напрямів та провідних тенденцій у розвитку права	+				+	+	+			+	+
PH04 Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні аргументи, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні наукові джерела; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого правового та загальносоціального контекстів.	+		+		+	+				+	+
PH05 Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з права та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного наукового інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу передових концептуальних і методологічних			+		+	+					+

знань щодо досліджуваної проблеми з дотриманням стандартів академічної та професійної етики.											
PH06 Розуміти загальні принципи та методи юридичної науки, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері права та у викладацькій практиці.	+		+			+	+	+			
PH07 Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення, аналізу й збереження даних та інформації, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані програмне забезпечення, бази даних та інформаційні системи у науковій, викладацькій, правотворчій та правозастосовній діяльності					+			+		+	
PH08 Розробляти, реалізовувати та здійснювати управління науковими та інноваційними проєктами, які дають можливість створювати законопроєктну та правозастосовну практику і розв'язувати значущі наукові та	+	+		+	+	+	+			+	+

<i>прикладні правові проблеми з урахуванням етичних, соціально-управлінських, соціально-економічних, екологічних та духовно-культурних аспектів, забезпечувати реєстрацію прав інтелектуальної власності щодо наукових результатів</i>											
РН09 <i>Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері права на різних рівнях вищої освіти, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін</i>				+			+				
РН10 <i>Готувати правові висновки, пропозиції та рекомендації за результатами правового дослідження</i>	+	+			+	+		+		+	+
РН11 <i>Здійснювати доктринальне тлумачення норм національного, міжнародного та права Європейського Союзу, здійснювати порівняльний аналіз правових явищ та процесів у різних правових системах</i>			+	+	+	+		+		+	

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Традиційні засоби

Тема 1. Правова охорона комерційних найменувань

Правова охорона комерційних найменувань. Співвідношення понять «комерційне найменування», «фірмове найменування», «найменування юридичної особи».

Умови надання правової охорони комерційним найменуванням. Суб'єкти прав на комерційні найменування. Підстави виникнення прав інтелектуальної власності на комерційне найменування. Види майнових прав інтелектуальної власності на комерційні найменування. Особливості передачі майнових прав на комерційне найменування.

Захист прав на комерційні найменування. Припинення чинності прав інтелектуальної власності на комерційне найменування.

Тема 2. Правова охорона географічних зазначень походження товару

Правова охорона географічного зазначення. Співвідношення правового регулювання географічних зазначень та торговельних марок.

Надання правової охорони зазначенням походження товарів. Умови надання правової охорони. Підстави для відмови в наданні правової охорони кваліфікованому зазначенню походження товарів.

Порядок реєстрації кваліфікованого зазначення походження товарів та/або права на його використання. Суб'єкти права на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару. Заявка на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару. Експертиза заявки. Оскарження рішення за заявкою. Реєстрація кваліфікованого зазначення походження товарів та/або права на його використання. Видача свідоцтва на право використання кваліфікованого зазначення походження товарів.

Права та обов'язки, що впливають з реєстрації кваліфікованого зазначення походження товарів та/або права на його використання. Обсяг правової охорони, що надається реєстрацією права на використання кваліфікованого зазначення походження товару. Використання кваліфікованого зазначення походження товару.

Підстави для визнання недійсною та припинення правової охорони кваліфікованого зазначення походження товару. Порядок визнання правової охорони кваліфікованого зазначення походження товару недійсною та припинення її дії.

Захист прав на використання зазначення походження товару. Порухення прав на зазначення походження товару. Способи захисту прав на зазначення походження товару.

Тема 3. Правова охорона знаків для товарів та послуг

Поняття та функції торговельних марок. Торговельна марка як об'єкт правової охорони. Види торговельних марок. Нетрадиційні торговельні марки. Добре відомі торговельні марки. Визнання марки добре відомою.

Законодавство України про охорону прав на торговельні марки. Положення Паризької конвенції про охорону промислової власності, що стосуються торговельних марок. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків. Договір про закони щодо товарних знаків. Переваги Мадридської системи міжнародної реєстрації торговельних марок. Порівняння Мадридської Угоди про міжнародну реєстрацію знаків і Протоколу до цієї Угоди. Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (Ніццька класифікація). Міжнародна реєстрація торговельних марок.

Умови надання правової охорони торговельній марці. Підстави для відмови в наданні правової охорони торговельній марці. Оформлення прав інтелектуальної власності на торговельну марку. Обсяг правової охорони, що надається свідоцтвом на знак для товарів і послуг.

Заявка на знак для товарів і послуг. Експертиза заявки. Внесення змін до заявки. Поділ заявки. Відкликання заявки. Пріоритет. Публікація про видачу свідоцтва на знак для товарів і послуг. Державна реєстрація торговельної марки. Оскарження рішення за заявкою. Реєстрація прав на торговельну марку іноземними особами або особами без громадянства.

Строк дії свідоцтва на знак для товарів і послуг. Право повторної реєстрації. Дострокове припинення свідоцтва. Визнання свідоцтва не дійсним.

Права, що впливають зі свідоцтва на знак для товарів і послуг. Використання знаку для товарів і послуг. Обов'язки власника свідоцтва на знаки для товарів і послуг.

Порушення прав власника торговельної марки. Дії, що не вважаються порушенням прав на торговельну марку. Вичерпання прав на торговельну марку. Право попереднього користувача. Способи захисту прав на торговельну марку.

Змістовий модуль 2. Новітні засоби

Тема 1. Правова охорона доменних імен

Доменні імена. Співвідношення понять торговельної марки та доменного імені. Особливості охорони прав на доменні імена. Кіберсквотінг та захист від нього.

Тема 2. Інше маркування продукції та інші способи індивідуалізації учасників господарського обороту.

Екологічне маркування. Знаки якості. Рекламовані позначення, яке гарантує якість. Порушення конкурентного законодавства при рекламуванні.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Заочна форма (кількість годин)			
	усього	у тому числі		
		лекції	семінари	самостійна робота
Змістовний модуль 1. Традиційні засоби				
Тема 1. Правова охорона комерційних найменувань	6	2	—	4
Тема 2. Правова охорона географічних зазначень походження товару	6	—	2	4
Тема 3. Правова охорона знаків для товарів та послуг	6	—	—	6
Разом за змістовим модулем 1	18	2	2	14
Змістовий модуль 2. Новітні засоби				
Тема 1. Правова охорона доменних імен	6	—	—	6
Тема 2. Інше маркування продукції та інші способи індивідуалізації учасників господарського обороту	6	2	—	4
Разом за змістовим модулем 2	12	2	—	8
Усього годин	30	4	2	24

5. Теми семінарських занять

Змістовний модуль 1. Традиційні засоби

Тема 1. Правова охорона комерційних найменувань

Правова охорона комерційних найменувань. Співвідношення понять «комерційне найменування», «фірмове найменування», «найменування юридичної особи».

Умови надання правової охорони комерційним найменуванням. Суб'єкти прав на комерційні найменування. Підстави виникнення прав інтелектуальної власності на комерційне найменування. Види майнових прав інтелектуальної власності на комерційні найменування. Особливості передачі майнових прав на комерційне найменування.

Захист прав на комерційні найменування. Припинення чинності прав інтелектуальної власності на комерційне найменування.

Тема 2. Правова охорона географічних зазначень походження товару

Правова охорона географічного зазначення. Співвідношення правового регулювання географічних зазначень та торговельних марок.

Надання правової охорони зазначенням походження товарів. Умови надання правової охорони. Підстави для відмови в наданні правової охорони кваліфікованому зазначенню походження товарів.

Порядок реєстрації кваліфікованого зазначення походження товарів та/або права на його використання. Суб'єкти права на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару. Заявка на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на використання зареєстрованого кваліфікованого зазначення походження товару. Експертиза заявки. Оскарження рішення за заявкою. Реєстрація кваліфікованого зазначення походження товарів та/або права на його використання. Видача свідоцтва на право використання кваліфікованого зазначення походження товарів.

Права та обов'язки, що випливають з реєстрації кваліфікованого зазначення походження товарів та/або права на його використання. Обсяг правової охорони, що надається реєстрацією права на використання кваліфікованого зазначення походження товару. Використання кваліфікованого зазначення походження товару.

Підстави для визнання недійсною та припинення правової охорони кваліфікованого зазначення походження товару. Порядок визнання правової охорони кваліфікованого зазначення походження товару недійсною та припинення її дії.

Захист прав на використання зазначення походження товару. Порухення прав на зазначення походження товару. Способи захисту прав на зазначення походження товару.

Тема 3. Правова охорона знаків для товарів та послуг

Поняття та функції торговельних марок. Торговельна марка як об'єкт правової охорони. Види торговельних марок. Нетрадиційні торговельні марки. Добре відомі торговельні марки. Визнання марки добре відомою.

Законодавство України про охорону прав на торговельні марки. Положення Паризької конвенції про охорону промислової власності, що стосуються торговельних марок. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків. Договір про закони щодо товарних знаків. Переваги Мадридської системи міжнародної реєстрації торговельних марок. Порівняння Мадридської Угоди про міжнародну реєстрацію знаків і Протоколу до цієї Угоди. Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (Ніццька класифікація). Міжнародна реєстрація торговельних марок.

Умови надання правової охорони торговельній марці. Підстави для відмови в наданні правової охорони торговельній марці. Оформлення прав інтелектуальної власності на торговельну марку. Обсяг правової охорони, що надається свідоцтвом на знак для товарів і послуг.

Заявка на знак для товарів і послуг. Експертиза заявки. Внесення змін до заявки. Поділ заявки. Відкликання заявки. Пріоритет. Публікація про видачу

свідоцтва на знак для товарів і послуг. Державна реєстрація торговельної марки. Оскарження рішення за заявкою. Реєстрація прав на торговельну марку іноземними особами або особами без громадянства.

Строк дії свідоцтва на знак для товарів і послуг. Право повторної реєстрації. Дostroкове припинення свідоцтва. Визнання свідоцтва не дійсним.

Права, що впливають зі свідоцтва на знак для товарів і послуг. Використання знаку для товарів і послуг. Обов'язки власника свідоцтва на знаки для товарів і послуг.

Порушення прав власника торговельної марки. Дії, що не вважаються порушенням прав на торговельну марку. Вичерпання прав на торговельну марку. Право попереднього користувача. Способи захисту прав на торговельну марку.

Змістовий модуль 2. Новітні засоби

Тема 1. Правова охорона доменних імен

Доменні імена. Співвідношення понять торговельної марки та доменного імені. Особливості охорони прав на доменні імена. Кіберсквотінг та захист від нього.

Тема 2. Інше маркування продукції та інші способи індивідуалізації учасників господарського обороту.

Екологічне маркування. Знаки якості. Рекламовані позначення, яке гарантує якість. Порушення конкурентного законодавства при рекламуванні.

6. Самостійна робота

Правова охорона комерційних найменувань. Співвідношення понять «комерційне найменування», «фірмове найменування», «найменування юридичної особи».

Умови надання правової охорони комерційним найменуванням. Суб'єкти прав на комерційні найменування. Підстави виникнення прав інтелектуальної власності на комерційне найменування. Види майнових прав інтелектуальної власності на комерційні найменування. Особливості передачі майнових прав на комерційне найменування.

Захист прав на комерційні найменування. Припинення чинності прав інтелектуальної власності на комерційне найменування.

Правова охорона географічного зазначення. Співвідношення правового регулювання географічних зазначень та торговельних марок.

Надання правової охорони зазначенням походження товарів. Умови надання правової охорони. Підстави для відмови в наданні правової охорони кваліфікованому зазначенню походження товарів.

Порядок реєстрації кваліфікованого зазначення походження товарів та/або права на його використання. Суб'єкти права на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару. Заявка на реєстрацію кваліфікованого зазначення походження товару та/або права на використання зареєстрованого

кваліфікованого зазначення походження товару. Експертиза заявки. Оскарження рішення за заявкою. Реєстрація кваліфікованого зазначення походження товарів та/або права на його використання. Видача свідоцтва на право використання кваліфікованого зазначення походження товарів.

Права та обов'язки, що впливають з реєстрації кваліфікованого зазначення походження товарів та/або права на його використання. Обсяг правової охорони, що надається реєстрацією права на використання кваліфікованого зазначення походження товару. Використання кваліфікованого зазначення походження товару.

Підстави для визнання недійсною та припинення правової охорони кваліфікованого зазначення походження товару. Порядок визнання правової охорони кваліфікованого зазначення походження товару недійсною та припинення її дії.

Захист прав на використання зазначення походження товару. Порушення прав на зазначення походження товару. Способи захисту прав на зазначення походження товару.

Поняття та функції торговельних марок. Торговельна марка як об'єкт правової охорони. Види торговельних марок. Нетрадиційні торговельні марки. Добре відомі торговельні марки. Визнання марки добре відомою.

Законодавство України про охорону прав на торговельні марки. Положення Паризької конвенції про охорону промислової власності, що стосуються торговельних марок. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків. Договір про закони щодо товарних знаків. Переваги Мадридської системи міжнародної реєстрації торговельних марок. Порівняння Мадридської Угоди про міжнародну реєстрацію знаків і Протоколу до цієї Угоди. Міжнародна класифікація товарів і послуг для реєстрації знаків (Ніццька класифікація). Міжнародна реєстрація торговельних марок.

Умови надання правової охорони торговельній марці. Підстави для відмови в наданні правової охорони торговельній марці. Оформлення прав інтелектуальної власності на торговельну марку. Обсяг правової охорони, що надається свідоцтвом на знак для товарів і послуг.

Заявка на знак для товарів і послуг. Експертиза заявки. Внесення змін до заявки. Поділ заявки. Відкликання заявки. Пріоритет. Публікація про видачу свідоцтва на знак для товарів і послуг. Державна реєстрація торговельної марки. Оскарження рішення за заявкою. Реєстрація прав на торговельну марку іноземними особами або особами без громадянства.

Строк дії свідоцтва на знак для товарів і послуг. Право повторної реєстрації. Дострокове припинення свідоцтва. Визнання свідоцтва не дійсним.

Права, що впливають зі свідоцтва на знак для товарів і послуг. Використання знаку для товарів і послуг. Обов'язки власника свідоцтва на знаки для товарів і послуг.

Порушення прав власника торговельної марки. Дії, що не вважаються порушенням прав на торговельну марку. Вичерпання прав на торговельну марку. Право попереднього користувача. Способи захисту прав на торговельну марку.

Доменні імена. Співвідношення понять торговельної марки та доменного імені. Особливості охорони прав на доменні імена. Кіберсквотінг та захист від нього.

Інше маркування продукції та інші способи індивідуалізації учасників господарського обороту. Екологічне маркування. Знаки якості. Рекламовані позначення, яке гарантує якість. Порушення конкурентного законодавства при рекламуванні.

7. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни використовуються такі групи методів навчання, як:

1) методи за джерелами знань – словесні (бесіда, лекція, інструктаж, робота з книгою, репродуктивний метод), наочні (демонстрація, ілюстрація), практичні (практична робота, вправи);

2) методи навчання за характером логіки пізнання (індуктивний, дедуктивний);

3) методи навчання за рівнем самостійної розумово-пізнавальної діяльності (проблемний виклад, частково-пошуковий метод, дослідницький метод, метод проблемного викладання).

Бесіда передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних. З цього погляду виділяють два види бесіди: евристичну й репродуктивну. За місцем у навчальному процесі розрізняють вступну, поточну й підсумкову бесіди.

Лекція – це метод, за допомогою якого педагог у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. Лекція використовується, як правило, у вищих навчальних закладах і старших класах загальноосвітньої школи.

Важливе місце у навчальному процесі займає інструктаж. Він передбачає розкриття норм поведінки, особливостей використання методів і навчальних засобів, дотримання правил безпеки під час виконання навчальних операцій. Це важливий етап в оволодінні методами самостійної пізнавальної діяльності. Адже важливо, щоб студенти розуміли не лише, що треба робити, а і як це робити.

Репродуктивний метод. До нього відносять застосування вивченого матеріалу на основі зразка або правила. Діяльність тих, хто навчається, має алгоритмічний характер, тобто провадиться за інструкціями, правилами в аналогічних, схожих зі зразком, ситуаціях.

Ефективне навчання неможливе без широкого використання наочних методів. Вони зумовлені діалектичними закономірностями пізнання і психологічними особливостями сприймання. Наочні методи передбачають насамперед використання демонстрації та ілюстрації. При цьому варто зауважити, що ці методи можуть застосовуватись як прийоми реалізації вимог інших методів.

Демонстрація – це метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у натурі, динаміці.

Ілюстрація – метод навчання, за якого предмети і процеси розкриваються через їх символічне зображення (світлина, малюнки, схеми, графіки та ін.).

Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань. У навчальній практиці значне місце відводиться вправам. Вправа – це метод навчання, сутність якого полягає у цілеспрямованому, багаторазовому повторенні студентами окремих дій чи операцій з метою формування умінь і навичок.

Індуктивний метод – це шлях вивчення предметів, явищ від одиничного до загального. У результаті розуміння сутності ознак, властивостей одиничних предметів чи явищ, понять є можливість усвідомити істотні, типові закономірності чи властивості одно порядкових предметів або явищ. Проте, використовуючи індуктивний метод, варто не змушувати студентів завчати велику кількість одиничних понять, а лише ту інформацію, що дасть змогу виділити у споріднених поняттях суттєве, загальне, типове.

Дедуктивний метод, навпаки, базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного. Студенти ознайомлюються із загальною із загальною закономірністю, а потім на основі цієї закономірності, правила, закону характеризуються інші явища, предмети. Індуктивний і дедуктивний методи перебувають у діалектичному взаємозв'язку.

Методи навчання за логічними ознаками не відокремлені від методів навчання за джерелами знань. У процесі використання словесних, практичних та наочних методів викладач і студенти не можуть обійтися без індукції, дедукції, аналізу й синтезу.

Проблемний виклад передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та «прийнятті» проблемного завдання, використанні словесних методів (лекції, пояснення) для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації.

Частково-пошуковий метод включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів розв'язання пізнавального завдання. Для забезпечення дієвості цього методу необхідно створити проблемну ситуацію і спонукати студентів до розуміння і «прийняття» пізнавального завдання; керувати ходом пошукової мисленнєвої діяльності студентів з використанням системи логічно вмотивованих запитань; стимулювати і схвалювати пізнавальну діяльність студентів у процесі розв'язання навчальних завдань; аналізувати успіхи і помилки, труднощі.

Дослідницький метод спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням необхідного обладнання. Для ефективності цього методу варто дотримуватися низки вимог: створення проблемної ситуації; керівництво студентами при виділенні пізнавального завдання; спонукання студентів до пошуків гіпотези, перевірки їх достовірності; надання допомоги у пошуках ефективних методів і резерву знань, необхідних для розв'язання задачі; орієнтація студентів на проведення досліджень і

систематизація результатів проведеної роботи; включення студентів у самостійний аналіз перебігу та результатів проведеної роботи.

Пояснювально-демонстраційний метод. Аспіранти отримують знання на лекції, з навчальної або методичної літератури, через екранний посібник у «готовому» вигляді. Сприймаючи й осмислюючи оцінки, висновки, студенти діють у рамках репродуктивного (відтворювального) мислення. У навчальному процесі цей метод набуває найширшого застосування для передання великого масиву інформації.

Метод проблемного викладання. Використовуючи різноманітні джерела та засоби, педагог, перш ніж викладати матеріал, ставить проблему, формулює пізнавальне завдання, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різноманітні підходи, показує способи розв'язання поставленого завдання. Аспіранти стають свідками і співучасниками наукового пошуку. І в минулому, і нині такий підхід широко застосовується.

8. Методи контролю

Контроль знань аспірантів проводиться у таких формах: експрес-опитування, доповідь (повна відповідь на питання), доповнення відповіді, вільна дискусія, виконання індивідуального завдання, вирішення задач, тощо.

9. Критерії оцінювання результатів навчання аспірантів

Дається розподіл балів, які аспіранти можуть отримати за результатами кожного виду поточного та підсумкового контролів.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюють за 100 – бальною шкалою.

Поточний контроль та самостійна робота					Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2		
T1	T2	T3	T1	T2	100
20	20	20	20	20	

T1, T2, T3 - теми змістових модулів.

Орієнтовні форми контролю знань на лекціях і семінарських заняттях та їх оцінка:

- експрес-опитування – до 15 балів;
- доповідь (повна відповідь на питання) – до 18 балів;
- доповнення відповіді – до 2 балів;
- участь у дискусії – до 2 балів;
- виконання індивідуального завдання – до 5 балів;
- вирішення задачі – до 5 балів;
- мінімальний бал за участь в семінарському занятті – 1.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
82 – 89	добре	
74 – 81		
64 – 73	задовільно	
60 – 63		
35 – 39	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література

1. Жукова А. Семантика комерційного найменування та торговельної марки як засіб соціальної комунікації у суспільстві споживання. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua//handle/123456789/8604> (дата звернення: 16.05.2025).
2. Ільченко М., Іванова О. Найменування та комерційне найменування юридичної особи з позиції судової практики. *Current trends in the development of modern scientific thought: матеріали І міжнародної наукової і практичної конференції* (м. Хайфа, Ізраїль, 27–30 вересня 2022 року.): ел. збірник / International Science Group. Хайфа, Ізраїль, 2022. С. 165–167.
3. Кривошеїна І., Кронда О. Адміністративний та цивільний захист прав на комерційні найменування: теоретичний і практичний аспекти. *Право і суспільство*. 2021. № 3. С. 41–48.
4. Мачуський В., Артjomцева О., Міна А. Охорона прав на комерційне найменування в мережі Інтернет. Доменні спори. *International scientific innovations in human life: Proceedings of the 12th International scientific and practical conference*. Cognum Publishing House. Manchester, United Kingdom, 2022, P. 962–972. URL: <https://sci-conf.com.ua/xii-mezhdunarodnaya-nauchnoprakticheskaya-konferentsiya-international-scientific-innovations-in-human-life-8-10-iyunya-2022-goda-manchester-velikobritaniya-arhiv/> (дата звернення 16.05.2023).
5. Пекар А.О. Цивільно-правовий захист прав на засоби індивідуалізації: поняття і способи. *Європейські перспективи*. 2021. №1. С. 168–173.
6. Пертяєв С. Ю., Когут Н. Д. Торговельні марки і комерційні найменування: проблемні аспекти правового регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2020. Вип. 1. С. 237–243.
7. Полчанінова О., Тимошенко Д., Новицька Н. Проблемні аспекти нормативного визначення поняття комерційного найменування. *Роль інновацій в*

трансформації образу сучасної науки: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 27–29 грудня 2019 р.): збірник / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. Київ, 2019. С. 218–221.

8. Тарасенко Л. Домени, фірмовий стиль та інші комерційні позначення: особливості правової охорони. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2022. № 74. С. 58–67. <https://doi.org/10.30970/vla.2022.74.058> (дата звернення: 17.05.2023).

9. Тарасенко Л. Інше комерційне позначення: проблеми правової визначеності. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 7. С. 175–179. http://lsej.org.ua/7_2024/43.pdf (дата звернення: 20.07.2024).

10. Тарасенко Л.Л., Тарасенко Х.Ю. Торговельні марки: позиції Верховного Суду та проблеми правового регулювання. Том 1 № 89 (2025): *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. С. 419–426

11. Харченко В. Б. Кримінально-правове забезпечення охорони комерційного найменування, торговельної марки і географічного зазначення: проблеми гармонізації. *Шлях успіху і перспективи розвитку*. 2020. Вип. до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ. С. 512–515.

12. Чомахашвілі О. Комерційні позначення у фармацевтичній галузі. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2022. № 4. С. 60–66. <https://doi.org/10.33731/42022.265863>.

13. Шуба І.В. Конспект лекцій з дисципліни «Інтелектуальна власність». Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», 2021. С. 36–41. URL: http://web.kpi.kharkov.ua/sp/wp-content/uploads/sites/95/2022/12/Konspekt-lektsij_IV_2021.pdf. (дата звернення: 16.05.2023).

14. Cherepanova V., Matrosova V., Pererva P. Financial instruments and intensification of involvement of intellectual property objects in international business. *Управління проєктами. Перспективи розвитку проєктного та нейроменеджменту, інформаційних технологій управління, технологій створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності, трансфер технологій* : V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, Київ-Дніпро, 23–24 March 2023. Дніпро, 2023. Р. 346–350.

15. Establishing a New State-of-the-Art for French Named-Entity Recognition. Sorbonne Université. France, 2020. Р. 9. URL: <https://inria.hal.science/hal-02617950v2/file/lrec19ner.pdf> (Дата звернення 08.09.2025)

16. Marion Chang. Les oeuvres d'art graphique à l'épreuve du droit des marques : l'exploitation des oeuvres d'art par les marques et des signes distinctifs par les artistes. France. 2022. URL: <https://corpus.ulaval.ca/server/api/core/bitstreams/dd92612a-7118-4732-85e0-ddd18b8a65da/content> (Дата звернення 08.09.2025)

17. Nicolas Binctin. Droit de la propriété intellectuelle. Droit d'auteur, brevet, droits voisins, marque, dessins et modèles. LGDJ. 7e édition. France. 2022. Р. 1236. URL: <https://www.nxtbook.fr/lextenso-editions/LGDJ/978-2-275-10833-9/index.php?ap=1> (Дата звернення 16.05.2023)

18. Roginsky Sandrine. Comment la co-création de produit entre marque et influenceur participe-t-elle    la construction de l'  image de marque auprès des consommateurs? Université catholique de Louvain. Debeur. 2019. P. 88. URL: <https://dial.uclouvain.be/memoire/ucl/object/thesis:20657> (Дата звернення 08.09.2025)

19. Xin NI. Inventive Solutions Retrieval from Patent Documents via Natural Language Processing. Strasbourg. France. 2021. P. 153. URL: https://publication-theses.unistra.fr/public/theses_doctorat/2021/Ni_Xin_2021_ED269.pdf (Дата звернення 08.09.2025)